

אנתרופולוגיה פילוסופית: הגות שנשכחה?

יום חמישי, 28 בנובמבר 2024, בשעות 18:00—10:30

מכון ון ליר בירושלים

לכאורה, "האנתרופולוגיה הפילוסופית" היא נחלת העבר. עקבותיה כמו נמחו מן הלקסיקון התיאורטי העדכני של מדעי החברה; מי שמבקש לתהות על קנקנה יצטרך לפשפש בגנזך של ההיסטוריה האינטלקטואלית הגרמנית ולעיין בחיבורים שפרסמו הוגי הדעות המזוהים עימה, ובראשם מקס שלר, הלמוט פלסנר וארנולד גהלן, בין שנות העשרים לשנות הארבעים של המאה הקודמת. עיוניהם האנתרופולוגיים של הוגים אלה בטיבה של המהות האנושית וביחסיה עם סביבתה הטבעית והמלאכותית נשענו על הבסיס האמפירי של המחקר הביולוגי והאתנולוגי ובה בעת ביקשו להצביע על חריגותו של האדם כאורגניזם המתאפיין ב"יצור בחסר" בכל הנוגע להתאמתו לסביבתו, בפתיחות אפיסטמולוגית, ברפלקסיביות בין-סובייקטיבית ובפלסטיות היסטורית.

ההיבטים השמרניים של נקודת מבט זו הטרידו את התיאורטיקנים של אסכולת פרנקפורט, שמתחו ביקורת נוקבת על האנתרופולוגיה הפילוסופית והתפלמסו עם נציגיה (הוויכוחים הטלוויזיוניים בין אדורנו לגהלן ראויים בהקשר הזה לציון מיוחד). למרות התנגדות זו, לאסכולה נודעה השפעה לא מבוטלת על הנוף האינטלקטואלי. התפיסה הפרסונליסטית של מקס שלר הותירה חותם עמוק במחשבה הקתולית של המאה העשרים, ורעיונותיו של גהלן חלחו לעבודותיהם של סוציולוגים ופילוסופים כמו פיטר ברגר, הנס בלומנברג, אודו מרקווארד ופיטר סלוטרדייק. יתר על כן, אף שקרנה של האנתרופולוגיה הפילוסופית דעכה בדורות האחרונים, ברי שהיא ראויה לבחינה מחודשת. הסנתזה הייחודית שהיא מציעה בין עיון מופשט, ניתוחים סוציולוגיים וחקירה מדעית עשויה לספק נקודת מבט מרתקת בדיונים עכשוויים על הפילוסופיה של הטכנולוגיה, על ביופוליטיקה, על אתיקה ועל תיאוריה פוליטית.

ועדה אקדמית

פרופ' פיני איפרגן, המחלקה לפילוסופיה, אוניברסיטת בר-אילן; מרכז שפינוזה, מכון ון ליר בירושלים
ד"ר דרור ינון, התכנית ללימודי פרשנות ותרבות, אוניברסיטת בר-אילן; מרכז שפינוזה, מכון ון ליר בירושלים

תוכנית

10:30	התכנסות (בניין האקדמיה ע"ש פולונסקי, קומה שנייה, חדר 207)
11:45-11:00	פיני איפרגן , "האדם כברייה חסרה": הגותם של שלר, פלסנר, גהלן
12:45-12:00	כריסטוף שמידט , הגליינים צעירים כמבשריה של האנתרופולוגיה הפילוסופית
14:00-13:00	הפסקת צהריים
14:45-14:00	תמר אלאור , "מכיוון שאין תוכנית מונחת ביסודו, האדם מתכנן את עצמו": האנתרופולוגיה הפילוסופית של מיכאל לנדמן
15:45-15:00	אסף שגיב , היפר מוסריות כאנטי-פוליטיקה: ארנולד גהלן והביקורת השמרנית על השיח ההומניטרי
16:15-15:45	הפסקת קפה
17:00-16:15	דרור ינון , "האדם המסמל": האנתרופולוגיה הפילוסופית של פול ריקר
18:00-17:00	Jerry Muller , The Uses of Gehlen: Peter Berger and Hermann Lübbe